

DOMOLJUB

Izhaja zvečer vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide dan poprej. Cena mu je 80 kr. na leto. Inserati se sprejemajo in plačujejo po dogovoru.

**Slovenskemu ljudstvu
v poduk in zabavo.**

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Semeniške ulice št. 3. Naročnina in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 3.

Št. 17.

V Ljubljani, dne 4. septembra 1902.

Leto XV.

K sestanku naših nepolitičnih društev.

Sto let je že, odkar je naš prvi pesnik Vodnik Kranjce - Slovence klical na delo. „Išče te sreča, um ti je dan — našel jo bodeš, ak' nisi zaspan.“

In predramil se je Slovenec k novemu narodnemu življenju. Na poljane slovenskega slovstva je dihnul topli veter. Tajal se je led in iz kopne ledine je vzknilo mnogo cvetov književne pomladi.

Ravnika, Prešern, Anton Martin Slomšek — kdo jih ne pozna teh slovstvenih dik, ki jih je rodila pomlad našega književnega preporoda?

Ravnika je čisto narodovo govorico uvedel v slovensko knjigo, Prešeren pokazal nje lepoto v umetni pesmi in vladika Slomšek po „Družbi sv. Mohorja“ poskrbel, da postane vse slovensko ljudstvo deležno dobrega tiska, dobre ljudske knjige.

Veliki so ti navedeni možje in vsak od njih ima za naš narod neprecenljivih zaslug.

Največji in najzaslužnejši od njih za ljudsko naobrazbo pa je vladika Slomšek vsled svoje ustanove „Družbe sv. Mohorja“. Ko bi ne bil veliki škof ničesar drugega storil, kot da je ustanovil „Družbo sv. Mohorja“, morali bi ga vendar prištevati največjim možem svojega naroda.

Zdi se nam, da je bil o ljudski naobrazbi veliki njegov duh prepričan, da je pravo ljudsko naobrazovanje le ono, ki strinja v lepo celoto, нравne, estetiške potrebe in verske potrebe ljudske duše. — Saj velika njegova naprava, družba sv. Mohorja, vrši v tem smislu svoje poslanstvo blizo pol stoletja tako blagoslovljeno, da nasprotniki narodni in verski nemo stojé in le s tiho zavistjo v srcu občudujejo orjaško ljudsko izobraževalno organizacijo slovensko, ki se pojavlja po tej družbi.

Blagoslovljeno je bilo tvoje delo, veliki slovenski škof Slomšek. Celo „veliki“ slovenski liberalci, ti smrtni sovražniki „klerikalizma“, ne morejo zatemniti luči tvojega duha. Zato te pa, odličnega člana rimsko-katoliške hierarhije reklamirajo za-se, češ Slomšek ni bil „klerikalec“. — Kako smešna in malenkostna je ta liberalno-napredna nemnost!

Novo stoletje je nastopilo. Kakšna bodočnost, kakšen razvitek narodov v obče in slovenskega naroda posebej je pa skrit za zastorom bližnjih desetletij, to natanko vedeti ni dano smrtnemu človeku.

Le meglene slike velikih socialnih in narodnih sprememb so videti na obzorju.

Veliki tehniški napredek prošlega stoletja je ustvaril nov sloj veleobrnega delavca in nepričakovane iznajdbe v občinskih in proizvodnih svedstvih so narodno gos-

podarstvo prošle stare dobe popolnoma predrugačile.

Obrtni delavec zahteva svojih človeških in političkih pravic, mali obrtnik se bori za obstanek in malo kmetsko gospodarstvo stoji pred bankerotom, ker zemljiška renta ne daje dosti dohodka za golo življenje poljedelca in male rodbine.

Duševni materijalizem in gospodarski liberalizem se kažeta v svojih hvaljenih plodovih.

Nezadovoljnost, dušna razdvojenost in podli cinizem reže se ti v obraz, po drugi plati pa. gospodarsko močnejši dere gospodarsko slaberega. Obrtnik pada v proletarijat, kmet pa s solzo v očesu in težkim srcem zapuša svoj domači kraj ter se podaja v široki svet, da najde kruha zase in družino.

Morali bi obupati nad človeštvom, ako bi ne imeli trdne vere, da se po tej veliki duševni in gospodarski krizi mora človeštvo najti samega sebe in najti soglasje v svojem gospodarskem in duševnem napredku.

Tudi mi Slovenci smo deležni te velike duševne in gospodarske zmešnjave. Gospodarski in duševni preporod ne bo šel mimo nas. Šel pa bo preko nas ako bomo brezdelno ob strani stali. Veljali in obdržali se bomo le, ako bomo kot samostalna narodna sila se udeleževali duševnega in gospodarskega preporoda bližnje prihodnosti.

Kakor smo ob narodni spomladi rešili svoj narodni čoln z delovanjem odličnih slovenskih mož, zlasti pa po srečno izvedenem ljudskem naobraževanju v družbi sv. Mohorja, tako bomo tudi v ti novi duševni in gospodarski krizi obvarovali svoj narodni obstanek, ako bomo delavni v ljudskem naobrazovanju na gospodarskem in kulturnem polju.

Dosedanja sredstva ne zadostujejo več. Zato vidimo sto in sto marljivih rok, ki skupljajo ljudske mase v gospodarsko samopomoč.

Pa to še ne zadostuje. Ljudskim masam treba ustvariti naobraževalna ognjišča, kjer se naj skupljajo v poduk in posvet o sto in sto perečih in nujnih vprašanjih javnega in kulturnega življenja.

Zato je prava potreba rodila srečno misel, da se naobraževalna društva in prijatelji ljudske naobrazbe snidejo prihodnje dni v posvet, kako zasnovati mogočno zvezo izobraževalnih društev.

Ljudska šola postavi le temelj ljudski naobrazbi, izobraževalna društva pa morajo naobrazbo ljudskih mas završiti.

Naobraževalna društva morajo biti vir za naobrazboljudstva glede na javno življenje, ognjišča poštenega razvedrila in vzgojevalnice estetiškega in religioznega čuvstvovanja ljudskega

Velika je naloga, katero ima izvršiti zveza nepolitiških izobraževalnih društev. Nasprotniki domači slovenski bodo kričali in zasmehovali to zvezo, češ, „črni nazadnjaki“ hočejo širiti ljudsko naobrazbo! — Pa naj kriče! Vztrajnost v delu in ljubezen do slovenskega teptanega ljudstva, odlikuje „črno nazadnjaštvo“, da na svojih ramah nosi veliko stavbo družbe sv. Mohorja.

In to „črno nazadnjaštvo“ posvetno in duhovsko, stoji ob zibeli nove kulturne zveze naobraževalnih društev. Bodi ta nova društvena zveza dopolnilo „družbe sv. Mohorja“ in se razvijaj in rasti od leta do leta bolj!

Tako delavni za ljudsko naobrazbo, vzgojili bomo zavedno slovensko ljudstvo, ki se bo čutilo harmonično enotno narodno telo. Naj tudi vihrajo potem narodnostni in socialni viharji ob naših ladjah, v zavesti smo si, da naobražen, trezen, delaven in nraven narod ne more poginiti.

Petindvajsetletnica vladanja sv. Očeta papeža Leona XIII.

Piše dr. Ivan Janežič.

(Dalje.)

II.

g). Leon XIII. in Slovenci.

Slovenci moramo še posebej biti hvaležni papežu Leonu XIII. ker nam je storil velike reči in proslavil Slovencev ime. Pred vsem je počastil nas Slovence, da je poklical rajnega nadškofa Jakoba Missia v kardinalski zbor in ga tako enakega storil knezom in vojvodom tega sveta.

Potem mu gre največja hvala zato, da daje Slovencem tako dobre in skrbne škofe, kakršne imamo: Jeglič, Napotnik, Mahnič in enako že umrli knezi.

Posebej je dobila ljubljanske škofije duhovščina lepo pismo papeževo, v katerim daje častivcem presvetega Srca Jezusovega posebne milosti.

Slednjič je papež že večkrat blagoslavljal Slovence ali v Rimu ali po svojih poslancih doma po škofijah; in prav ta blagoslov sv. Očeta je, na katerega se moramo mi Slovenci najbolj zanašati. Mi smo reven mal narod, brez prijateljev na svetu; sv. Oče pa nas rad ima in Njegov blagoslov odtehta vse posvetne zavetnike.

b.) Poslednja dejanja Leona XIII

Sveto leto za Rim je napovedala okrožnica z dné 11. maja 1899. Na tisoče vernikov izmed vseh narodov je sprejelo vabilo sv. Očeta in pohitelo v Rim počastit grobove apostolov in pozdravit Kristovega namestnika na zemlji. Lepi dnevi so bili to in Leon se jih z veseljem spominja in v posebni okrožnici dné 1. novembra 1900. hvalo daje vsem romarjem za to očitno spoznavanje svoje vere.

Predno se je bilo še sveto leto začelo, je prišlo dné 24. maja 1899. apostolsko pismo papeževo, v katerem posvečuje presv. Srcu Jezusovemu ves človeški rod. Papežu so sledili škofje po svojih škofijah in verniki po vsem svetu so skazali Kristusu Gospodu in Zveličarju dolžno čast. Dobre posledice tega posvečenja se bodo pokazale še v prihodnosti. Na božični dan 1. 1900. je izšla nova okrožnica, s katero se dovoljuje milost sv. leta za ves kriščanski svet.

Na pragu novega leta dné 1. novembra 1900. je izšlo apostolsko pismo o Kristusu Odrešeniku. Papež gleda v duhu svet, kako se trudi in peha za srečo, pa je ne najde, ker ni družega imena, v katerem bi se ljudje mogli zveličati, kakor ime Jezus. Tukaj je resnica, tukaj je milost, podvrže naj se svet, pripozna naj Kristusu Odrešeniku in sv. Cerkvi Njegovo vstanovo, pa bode rešen.

Ko bi vsi hoteli poslušati glas papežev! Pa mnogi ne spoznajo.

Ako pregledamo še enkrat 25 letno delovanje sv. Očeta papeža Leona XIII. moramo z veselim srcem hvaležni Bogu in Mariji zaklicati, da je sv. cerkev veliko pridobila pod njegovim modrim vladanjem in sicer: 1. na ugledu pred svetom, kar kažejo prijazne diplomatske razmere z narodi in vladarji in spoštovanje vseh poštenih ljudi. 2. na notranji popolni uravnavi cerkvene hierarhije. Misijoni se širijo, nove škofje stolice se ustanav-

ljajo, semenišča in drugi zavodi po škofijah vstajajo itd. 3. Razvija se veselo in krepko krščanska veda in umetnost, ki nam vzbujati najboljše nade za bodočnost. 4. Preosnova socialne človeške družbe se je pod njegovim vodstvom živahno pričela, se krepko nadaljuje in obeta se srečno dovršiti. 5. Splošno se opaža med katoličani večja vnema za molitev, več pripravnosti za trpljenje in požrtvovalno ljubezen.

Na vse to danes gleda z resnim pa mirnim očesom starček častljiv sv. oče Leon XIII. Vse to je zvršil, brez vojske, brez denarja, brez človeške pomoči. Danes prav posebno čuti kako resnične so besede Jezusove: »jaz sem z vami vse dni do konca;« danes se hvalešno ozira na mogočno varstvo Matere Božje.

Po človeško soditi so papežu Leonu XIII, 93 letnemu starčku, dnevi življenja šteti, vendar smemo upati, da mu vsemogočni Bg da doživeti še kaj vselelega na svetu za cerkev, da bode imel tudi na zemlji nekoliko povračila za 25letni trud v korist sv. cerkve.

Slava Leonu XIII!

Dobro se je izrezal. V Londonu je poseben klub lenuhov. Bog obvaruj, da bi zapazili koga v hitrici. Plačati bi moral kazn. Nekega lepega dne zapazi nek član društva, da je klubov član (zdravnik) jezdil v največji naglici. Seveda so ga takoj v prihodnji seji obsodili radi tega. A zdravnik se je malomarno odrezal: »Ja, moj konj je tekel, kakor bi bil obseden, jaz sem bil pa prelen, da bi ga brzdal.« Ko je s tem dokazal svojo lenobo, so ga enoglasno oprostili kazni in ga celo pohvalili.

Petelin — pijanec. Petrograjski časniki poročajo, da ima lastnik nekega hotela v Hingenbergu v Livlandiji petelina, ki je — pravi pijanec. Ta petelin posrkava z največjo neumornostjo ostanke piva, katere so pustili gosti, toliko časa, da se popolno upijani. Ko ga ima pod kapo, postane razposajen, se vleže in začne spati. Ko prespi mačka, gre zopet pit.

Zadnja roža. Saški kralj je umrl. Dan predno je umrl, zahteval je, naj mu prinese rožo. Takoj so ustregli njegovi želji. Ko je nekaj trenutkov pozneje prišla kraljica k njegovi postelji, podal ji je s tresočo roko, ne da bi mogel govoriti, rožo. Kraljica je rožo pritiskala k ustnicam in se britko razjokala.

Listek.

Agitator.

(Iz spominov ljudskega prijatelja.)

(Zabilježil Podgoričan.)

(Dalje.)

»Živio! ... Živio! ... je grmelo po sobi, a gospod dohtar je lastnoročno razdeljeval časnike.

Ko pa so se plegli valovi navdušenja, je pa nadaljeval:

»Gospoda, pa še nekaj! Časi so resni in naš pošteti boj zahteva posebnih sredstev. In posebno času zelo primerno sredstvo bi bilo razbiti tak v nedeljo nasprotniški shod.«

Ploskanje in pritrjevanje je prekinilo govornika.

»Tako, gospoda moja, pokažemo svojo moč v dejanju.«

Vse je vihtelo pesti.

»In za vselej vzamemo pogum temu krivemu preroku nastopati v naših krajih in begati ljudstvo, S tem si zagotovimo za vse večne čase naše trdne postojanke.

Zato predlagam vam, častiti moji prijatelji, po treznem in vsestranskem premisleku: V nedeljo razbijmo shod!«

Ta predlog je spravil vse na noge. Ploskali so, teptali z nogami in upili: Živio!

Notarjeva gospa je pa prišla k dohtarju in mu segla v roko, milostivo se nasmehnivši! »Izborna, gospod dohtar!«

Podlipar in Prelec sta si pa grizla ustnice.

Dohtarjev predlog je bil sprejet. Potem so se še dogovarjali, kako vprizorijo prihodnjo nedeljo zmenjeno igro.

Groznič je bobnal s prsti po svojem trebuhu in se smejal. Nagnil se je k svojemu sosеду in mu šepnil:

»Še bomo na konju!«

»Ta dohtar ti že izviže!« mu odvrne sosed.

Mokomerec pa se je zadovoljno nasmehil Flajšmanu, kakor bi mu hotel reči: »O, še jih bomo!«

Bibolez pa ni mogel spraviti glasu iz sebe, tako je bil vesel.

Po noči so se razhajali.

»Na svidenje v nedeljo! Na svidenje!«

III.

Zalogar je bil prišel v soboto v Št. Jakob. Ustavil se je pri kaplanu, ker sta bila že prej v

pismeni zvezi. Treba se je bilo še nekoliko pomeniti in pripraviti ljudi za shod.

»Prerok je že tukaj!«

Ta glas se je razširjal bliskoma po Št. Jakobu in zvenel preko polja po vaseh.

»Jutri ga bomo slišali«, so se pogovarjali kmetje. »Radoveden sem, kakšen je in kaj nam bode povedal.«

»Pravijo, da gospoda ž njim ni prav prijazna. Zaničljivo in razdraženo govore o njem.«

»Da se le ne strinja ž njo in ne daje vsakemu vsega prav, potem je brez dvoma naš prijatelj.«

Gostilničar Šmit je bil sladak kakor fajgelnov korenček, ko je razkazoval Zalokarju in kaplanu gostilniško sobo in stranske prostore.

»Gospodje, kakor nalašč so ti prostori za shode«, je zatrjeval priliznjeno, »vidite, na vseh straneh so vrata, skozi ta-le se pa pride naravnost na dvorišče.«

Odpri jih je in spustil oba po treh stopnjicah. Za njima se je zlobno zarežal. In ta smeh je opazil Zalokar, ki se je bil slučajno ozrl po strani.

»Šmit je Judež!« je dejal Zalokar, ko sta bila s kaplanom sama.

»O, kaj še! ... Prijazen mož je in postrežljiv.«

»Pa jaz mu ne zaupam. Prepričan sem, da je zmenjen z našimi nasprotniki. Jutri nam lahko zagodejo.«

»O, nič se ne bojte! Nam se ne more ničesar zgoditi. Kmetje bodo stali kakor skala.«

»Ko bi bili svobodni.«

»Vi se bojite?« se nasmehne kaplan.

»Jaz? Jaz nikogar! Ideje bodo zmagale!«

»Da bi le skoraj!«

* * *

Po krščanskem nauku so se polnili Šmitovi prostori.

Gospoda se je širokoperila med kmeti, ki so se stiskali okrog miz in stali ob stenah in prehodih, molčali in gledali gospodo, ki je trkala s kozarci in pila.

»Zakaj ne pijete?« zakriči na kmete Groznič.

»Saj nismo prišli pit, ampak poslušat,« ga zavrne Hribar, ki je sedel s sosedi pri okrogli mizi.

»Saj ni še pridige«, pravi zaničljivo Groznič in zamahne Šmitu, ki je hitro izginil iz sobe.

»Za kaj bom pa pil?« reče Kozarček sosedom. »Moj žep ima luknjo, pa sem izgubil med potom.«

Vsi se mu zasmijejo.

Takrat pa prinese natakarica »štēfan« vina na mizo.

»Mi nismo naročili ... Ne bomo pili«, se brani Hribar.

»O, je že vse plačano. Gospod Groznik so naročili«, pove natakaraica.

Kozarčku zažaré oči, zadovoljen pravi:

»O, Bog mu daj dobro! Bog vé, katerega boče odrli sedaj, da boče to ujel?«

»Morda ravno tebe. Nikar se ne pritakni!« ga svari Hribar.

»Mene?, . . Jaz ne vem, kako bi me še mogel, pil bi pa vse eno!«

»Vidiš, ti si že ob pamet, ako vino le vidiš«, pravi Smola.

»Smotke! Smotke!« zakriči Flajšman.

In ko mu prinese natakaraica skrinjico, jih vzame polno pest in jih ponuja kmetom:

»Nate, da vam ne bo dolgčas . . . kadite!«

Kmalu so imeli kmetje dovolj smotk, na mizah pa polno vina in kruha. Gospoda je bila hipoma prijazna in radodarna. Smukala se je priliznjeno med kmeti, Groznik je izpraševal svoje dolžnike po zdravju, Flajšman, kako kaj kaže letina, Bibolez je pa priliznjeno govoril:

»Oh, kako velika družba nas je! O, kako je danes prijetno!«

Ponujal je okrog tobačnico.

Kmetje so bili ginjeni in zdelo se jim je prijetno kakor otroku v materinem naročju. Tista visoka gospoda, ki je vihala nos, ako je kdaj zašel kmet v gostilniško sobo, kjer so se zbirali, je bila danes ponižnejša in prijaznejša kakor vsak kmet. Celo milostivi notarjevi gospej niso smrdeli kmetski škornji; upraševala je kmete, kdo ima kaj masla naprodaj in se hvalila, da ga mnogo porabi.

Le malo mož je opazilo limanice, na katere so cepali lahkoverni kmetiči.

Hribarja je jeza kar kuhala. Ko mu je Flajšman ponudil smotke, je zarežal: »Jaz kadim za svoje, kadar jaz hočem.«

»Bom pa jaz dve vzela namestu tebe,« se oglasi precej Kozarček.

»Mož bodi, mož!« ga zavrne Hribar.

»Mož bodem šele, ko bodem kadil«, se nasmeje Kozarček, ko jemlje smotke. »Ti si pa bolj ženski . . .«

»Tako se govori!« reče Flajšman in udari Kozarčka po rami. »Pa pijte! Pijte! Groznik lahko plača.«

»Mi smo vsi eno, kmetje in gospoda! Mi smo bratje!« je kričal Podlipar.

»To je gotovo!« je pritrdila notarka, in pristavil je zaklical; »Živio narod!«

»Bog živi kmete!« zavpije notar in vsi zagrome: »Živio!«

»Ah! Hinavci!« je sikal Hribar in nekateri somišljeniki; mnogim kmetom so pa igrala srca in žareli obrazi, zakaj se nihče jih ni tako častil. Spogledavali so se, suvali s komolci in si kimali, zakaj dobro se jim je zdelo.

Med njimi je bilo precej postarnih mož, pa še nobeden ni nikdar slišal, da bi kdo klical »živio kmet!« pač pa jim je dostikrat priletelo na uho: »Delaj, paver!«

Take izpremembe je pač moral biti vesel najtrši kmet.

Gotovo bi se bili pobratili takrat kmetje in gospoda, ako bi ne bil prišel v sobo prerok s kaplanom in nekaterimi somišljeniki.

Med vratmi je stala »mala« gospoda: diurnisti, trgovski pomočniki, dacar in konjski hlapci. Med temi gospodi si je moral vsak, ki je hotel v sobo, pot priboriti.

»Kam pa silite? Vse je že polno! Prej bi bili prišli! Zunaj ostanite!«

Tako so vpili gospodje in nastavljali komolce, da so komaj predrli. Smejali so se za njim in delali zaničljive opazke.

»Vroče bo!« šepne Zalokar kaplanu.

»Nič se ne bojte, saj imamo kmete . . . Le pogledajte jih.«

Kmetje so se spoštljivo odkrili, gospoda je pa prasnila v smeh.

Kaplan se ozre po ljudeh. Gospoda je bila vsa navzoča, a tudi kmetov je bilo dovolj, tako da je bil kaplan prepričan, da gospoda ne more storiti ničesar, ako kmetje ostanejo zvesti. Na svoje kmete se je pa kaplan zanesel, samo to ga je osupnilo, ker so sedeli pri polnih kozarcih. Vinu ni zaupal, a dobro je bilo, da ni vedel, kako je prišlo vino na mizo; morda bi bil izgubil pogum.

Kaplan in Zalokar stopita na pripravljeni oder, in ko se kaplan pozdravi še z nakaterimi gospodi in pokima bolj znanim kmetom, začne kot sklicatelj shoda govoriti. Kmetje so se odkrili, gospoda je pa obdržala klobuke na glavah in nalivala kozarce. Tudi kmetje so bili žejni in ta in oni je posegel po vinu.

»E, saj je zastoj.«

Kaplan je predstavil govornika, gospoda Zalokarja. Ko je omenil njegovo ime, je postal, pričakujoč ploskanja, a gospoda se je zaničljivo kremžila in ropotala s stoli, kmetje pa niso poznali častitljive navade, zato so samo poslušali. Nevoljen je kaplan nadaljeval, pripovedujoč o gospodarskem gibanju med naprednimi kmeti, in povzdigoval organizatorja gospoda Zalokarja. Poudarjajoč, da je povsod treba gospodarja, je predlagal, da se voli predsednika za shod.

Na to vstane neki kmet in reče :

„Gospod kaplan naj bode predsednik!“

Gospoda je ironično ploskala, a kmetje so kimali :

„Kdo pak, kakor gospod kaplan.“

V presledku, ki je nastal med tem, je šel Groznik med svoje kmete, jim polagal roke na rame in prijazno silil :

„Možje, pijte, pijte! O, Šmitu ga ne bo zmanjkalo. Danes je ura, danes jaz plačam.“

Tudi Mokomerec, Bibolez, Flajšman in nekateri drugi so šli med kmete ter jim ponujali vino in smotke.

Razšli so se kakor na povelje med mizami in se postavili med kmete. In vsak si je poiskal tisto gručo, med katero je videl največ taki znancev, ki so se ga bali.

„Vina na mizo!“ je vpil Groznik in je trkal s kmeti.

Nekateri hlastnejši so postali zgovorni.

Kaplan prevzame predsedstvo in da besede Zalogarju. Sedaj utihne vse, Zalogar pa položi nekaj listov na mizo.

„Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

„Na vekomaj, Amen!“ odgovrč kmetje: a gospoda se porogljivo nasmehne in pristav reče proti milostivi gospej tiho, a tako, da so vsi slišali: „Hri-navec!“

Gospa se je nevoljno naslonila nazaj in mu rekla: „Pa še kakšen!“

Zalogar se ozre v tisto stran in lahek smeh mu zaigra po obrazu. Po tem naslovu pa začne razvijati svoje misli.

Govoril je jasno, prepričevalno o organizaciji delavskih stanov, zlasti kmetijstva. Budil je siromašnemu ljudstvu samozavest in jim kazal pot samopomoči, po katerem korskajo kmetje drugih narodov, drugih držav. Pokazal jim je združno idejo v vsej krasoti, v vsej moči, v vsej veličastnosti in splošnosti kot rešiteljico kmetovo iz gospodarskega propada. Povedal je pa tudi, da se mora kmet predrugačiti, ako si hoče pomagati. Zato jim je priporočal izobraževanje, strokovno in politično, priporočal jim treznost in varčnost, šibal neznačajnosti in pa grdo zavist, ki napravlja toliko zla in gorja med kmeti.

Govoril je z veliko vnemo. Oči so mu žarile svetega navdušenja in lica so rdela ognjene razburjenosti. In besede so padale na rodovitna tla. Kmetje so ga gledali nepremično, poslušali z odprtimi ustmi, srca so se jim širila in v duhu se jim je prikazovala lepša bodočnost. Včasih je pogledal sosed sosedu, dotaknil se ga s komolcem in mu pokimal.

In zdelo se jim je, kakor da bi poslušali rajsko pesem o zlati svobodi, ki jih omamlja, ki jih vzdiguje v neznane višave, vodi v solnčne kraje, kjer ni skrbi, ne težav, ne trpljenja.

Gospoda je nekaj časa mirno poslušala govornika in tudi njim je bila všeč ta pesem, dokler se se ni oglašala v srcih zopet sebičnost.

„Kaj bode pa potem počel moj mož?“ šepetne milostiva pristavu: „Kaj bode potlej z nami!“

„Gospa, vi se dolgočasite“, jo zavrne pristav glasno. „No, jaz se tudi! To ni vse skupaj nič! Pijmo rajši!“

Te glasne besede so zdramile Flajšmana, Mokomerca, Biboleza in druge iz neke prijetne omotice. Začeli so pokašljevati in segati po kozarcih; napivali so sosedom, da je bilo več hrupa, a Zalogar je govoril dalje še bolj glasno.

Bibolez se stresne, spusti iz roke v levi žep tobaknico in prinese iz desnega drugo.

„Aha!“ zastoče, kakor bi se bil zbudil iz spanja; potrkva po pokrovčku, pritiskne zmet in ponudi sosedu: „Na, vzemi, da ne boš zaspal.“

In sosed je vzel, in vzeli so tudi drugi in so nosljali. Pa ta tobak je bil hujši ko prejšnji, solze so jim stopale v oči, v nosu jih je peklo, kihali so vsi v eno in se brisali.

Od mize, kjer so sedeli Poljanci, se je slišalo ostro sikanje.

„Sst! Sst!“

„Mir!“ je upil Hribar, a Kozarček, ki je ves čas prenašal Tantalove muke, gledajoč pred seboj polno steklenico vina, katerega se pa zaradi nesposobnosti vendar ni upal piti med govorom, si ga je sedaj naglo natočil kozarec in ga zvrnil.

„Kdor ne mara poslušati, naj gre vun!“ vpije Hribar srdit.

„Vun! Vun! Molčite!“ so mu pomagali nekateri.

„Ta tobak je pa hud!“ omeni Bibolezu tisti, ki ga je bil prvi vzel.

„Hud! Sem ga nalašč naročil za danes,“ se pohvali Bibolez in zaničljiv smeh mu šine preko obraza.

Politični razgled.

Državnega proračuna sestava za l. 1903. še ni završena in povzroča baje velike težave. Razni ministri zahtevajo v razne namene več novih kreditov, katerih jim pa ne dovoli finančni minister. Eno izmed ministerstev je zahtevalo 18 milijonov več, dobi pa le pol milijona kron.

Državni zbor, so poročali pred nekaj časa listi, se snide konec septembra. Toda sedaj kaže, da se vlada ne bo mogla držati tega roka, ker ne more do tega časa izvršiti vseh pripravljalnih del,

posebno nagodbe in češko-nemškega vprašanja ne. V zadevi zadnjega se še niti pogajanja niso pričela z zastopniki obeh čeških narodnosti. Šele ko pogovori s temi zastopniki pokažejo povoljen uspeh, bo vlada mogla določiti rok za sestanek drž. zbora. Povsem verjetno je torej, da se to zgodi šele v prvi polovici oktobra. Dr. Koerberju ravno glavno skrb dela češko-nemška sprava. Češki vplivnejši politiki so za vedno ostreje nastopanje. V jesenskem zasedanju drž. zbora nameravajo uporabiti pri obstrukciji najskrajneša sredstva. Z ozirom na to je pričakovati, da min. preds. zbora sploh ne skliče prej, dokler se mu ne zagotovi mirno zborovanje.

Nagodba. Že sedem let se vrše obravnave med avstrijskimi in ogrskimi ministri, da napravijo red v gospodarskih vprašanjih med državama polovicami na podlagi zakonov iz leta 1867. Vse dosedanje obravnave kažejo, da je popolno gospodarsko soglasje med Avstrijo in Ogrsko nemogoče. Povod temu tiči v nejasnih zakonih samih. Zato se brez premembe prvotnih zakonov ne da odpraviti zlo, katero nosi vsaka avstrijska vlada kot težko breme na svojih ramah. Za kako premembo bi pa bilo treba dveh zbornic, ki bi brez ozira na desno ali levo to za skupno državo najvažnejše vprašanje rešili v duhu pravičnosti. Naša zbornica je brez razlike že davno uverjena, da se nagodba ne izvaja ne po črki, ne po duhu zakonov in da Avstrija drago plačuje politično in gospodarsko zvezo z Ogrsko z ozirom na skupne državne koristi. Drugače sodi ogrski parlament, ki si prisvaja pravice cele države in bremena večinoma zvraca na avstrijska ramena. Zato je potom parlamentov ta prememba nemogoča. Vprašanje je torej, kaj nam prinese nova nagodba? Boljša bi bila čista ločitev, kakor preporna združitev. Ministerska posvetovanja o nagodbi in carinskem tarifu trajajo že več tednov; zdaj gredo naši ministri na Ogrsko, potem zopet ogrski pridejo sem, ali gresta oba min. predsednika k vladarju skupno ali posamič, pa končnega povoljnega uspeha le še ni. Zastopniki Ogrske se kar najodločneje upirajo zahtevam Avstrije, a dr. Koerberju se mora priznati, da krepko vztraja na svojem avstrijskem stališču. Vkljub temu so razni listi mnenja, da bo Avstrija tudi to pot podlegla vsemožnim Madjarom. Sploh imajo vse dosedanje razprave premalo resnega značaja. Kolikokrat se je že reklo, da so se že malo manj kot sporazumeli, toda konec je bil vselej razočaranje. To zavlačevanje pač nima drugega pomena, kakor da se s tem pokrije Koerberjev korak nazaj. Saj mora zbornica vpoštevati, da se tako dolgo trudi, če pa ne gre, pa ne gre.

O vladnem stališču proti Čehom se je te dni oglasil neki ugledni politik, o katerem se ne more tajiti, da bi ne bil v tesnih zvezah z vlado. Češki listi namreč precej žugajo, da vlada ne dobi nagodbe, ako ne ustreže češkim zahtevam, zato jih ta mož svari, naj se ne prenačijo. Pravi, da njegovemu mnenju, naj se vlada pred sestankom državnega zbora zavaruje pred obstrukcijo, ne pritrjuje samo dr. Koerber, ampak tudi krogi, ki so nad njim. Zato vlada že v septembru pojasni strankam, da se pogodbe, sklenjene z Ogrsko in drugimi državami, na

vsak način uveljavijo, če ne s parlamentom pa brez njega. In v tem slučaju ne mislijo segati v §. 14, ampak pojdejo še globlje. Ako se pogovor s strankami ne posreči, smemo pričakovati drugih iznenađenj, gotovo pa je, da v tem slučaju ta vlada in ta zbornica ne obstaneta več. Torej Čehom ne preostaja drugega kot glasovati za nagodbo, kakor jo hoče imeti Szell, ali pa se umakne Koerberjeva vlada in ž njo parlament ter se brez njiju uveljavi ravno taka nagodba, kakršne sedaj ne marajo. Potemtakem bi pa ne bilo več vprašanja, kaj nam prinese nagodba.

Italijani v Trstu zahtevajo, naj vlada premesti hrvatski gimnazij iz Pazina v Kastav, hrvatski gimnazij v Zadru naj pa nemudoma zapre ali naj ga premesti iz Zadra v Sibenik. Težko je reči, naj se li človek jezi nad toliko drznostjo, ali naj se smeje naduti neumnosti takih zahtev. Slovencem bi se že take prošnje zamerile, kaj šele resne zahteve. Je pač dvojna mera, zato pa nekateri menijo, da je tudi dvojna pravica. Ta je pa le ena: in na dan mora!

Strankarski shod je imela avstrijska socialna demokracija v Ustju ob Labi, na katerem so bile razun Čeha-Nemca zastopane po 130 odposlancih le nemške organizacije. Med drugimi so tudi sprejeli ostro resolucijo v zadevi avstro-ogr-ske nagodbe proti Mažarom. Vendar so glede parlamentarnega delovanja in strankarske taktike sklenili, da ne bodo obstruirali; pobijali bodo sicer nagodbo v zbornici, sicer pa delali le »pošteno politiko«. Vodja žid dr. Adler jim je tudi nekaj povedal, kar gotovo ne bo vsem ugajalo. »Res je sicer — tako je dejal — da se da na ulici mnogo storiti; more se kaj nasprotniku izsiliti, celo čut in zavest pravice se s tem vzbudi med delavstvom, ni pa mogoče na ulici delavstva vzgajati, predvsem pa ne dovesti do prave soc.-demokratske zavesti. Zato tu javno izpovem, da je temeljna misel naše taktike ta, da treba popolno opustiti to obliko zunanega boja. Nazaj v hiše, nazaj v društva, Nazaj k vzgojevalnemu delu v podrobnem!« To bodo marsikateri sodrugi debelo gledali, ko izvedo o tej taktiki.

Framasonska francoska vlada slavi vsak dan kako zmago. S pomočjo konjenice, pehote in orožništva — topničarjem so milostno prizanesli — se zatvori sedaj tu sedaj tam »slovesno in zmago-slavno« kaka kongregacijska šola. Najzrej so napadli one zavode, pri katerih so pričakovali najmanj odpora, potem so sledili oni, kjer je moralo biti že vojaštvo za pričo; sedaj, ko imajo proste roke in se lahko pokliče na pomoč večja vojna moč, gredo na delo lahko v najbolj nevarne kraje. Sploh vojni minister pravi, da hoče vlada svojo nalogo rešiti do konca. V glavnih mestih posamnih francoskih okrajev pa zborujejo generalni sveti, to so nekaki okrajni zastopi ali mali deželni zbori, pečajo se seveda z najnovejšo gonjo pariške vlade proti kongregacijskim šolam in izrekajo vladi ogorčenje nad takim sirovim postopanjem. Splošno vre po celi deželi; ljudstvo vé, kaj izgubi z redovniškimi šolami, zato jih s silo brani proti vladnim odposlancem.

Katoliški shod se je ob velikanski udeležbi vršil v Kraljevem Gradcu na Češkem. Drž. poslanec dr. Hruban je v sklepnem govoru govoril o pomenu papeštva in povdarjal je o gibanju „Proč od Rima“ in dejal, da ravno tudi politične razmere terjajo, da Čehi kličejo: „Tja k Rimu!“ Shod je brzojavno pozdravil sv. očeta in presvitlega cesarja. — Tudi po drugih deželah se shajajo katoliki na javnih shodih ter se bodré drug drugega k pogumnemu delovanju, zlasti k neustrašenemu boju zoper gnili, podli liberalizem. Tako se je v Nemčiji v Mannheimu 24. avg. otvoril splošni 49. nemški katoliški shod, pri katerem je bilo prisotnih na desettisoče udeležnikov. Slavnostnega obhoda pred pričetkom zborovanja se je udeležilo nad 170 delavskih društev z nad dvajset tisoč člani.

Propalost v frasonsko-liberalni Ogrski gre vedno bolj v cvet. Za občinskimi in okrajnimi zastopi so prišli na sled „neljubim skrivnostim“ celo v uradu trgovinskega ministerstva. Opuščen je ministerialni svetnik Szterenyi in proti njemu uvedena disciplinarna preiskava. Imel je oblast podeljevati raznim obrtnim krogom polajšave. Te oblasti se je pa posluževal v večji in drugačni meri, kot pa je smel. Če pa je trgovinski minister natančno srvar preišče, se pokažejo bržkone še vse lepše reči.

Dalmatinski dež. zbor je v posebni spomenici zahteval, naj se zedinejo vse hrvatske pokrajine veno državno skupino pod habsburškim žezlom. To je Mažare in Nemce silno vznemirilo, češ, da zahtevajo nekaj, kar je nemogoče, kar se nikdar zgoditi ne more.

V **Švici** so prav po francoskem zgledu pričeli gonjo proti redovom. Zvezni svet je prepovedal 11 ženskim redovom bivanje v Švici. Pravijo, da zato tako delajo, da bodo Francozom enaki, ker sicer lahko nastane med njimi kak prepir, razuntega so redovi — kdo bi se ne smejal — zelo nevarni za obstoj švicarske republike.

Iz **Pekina** na Kitajskem prihajajo vesti, da se ondi zopet pripravlja bokserški sestanek. Vlada ga kakor v letu 1900 in 1901 skrito podpira. Položaj je težaven, ker se kitajski vojaki nočejo boriti proti bokserjem.

Obiški. Ruski car pojde v Rim in obišče ob tej priliki tudi papeža v Vatikanu. Španski kralj Alfonz XIII. obišče še letos cesarska dvora na Dunaju in v Berlinu. Italijanski kralj se je že odpeljal v Berlin; nazaj grede obišče Pariz. Perzijski šah hodi po Evropi.

Dopisi.

Ribniški novičar. O dveh veselih dogodkih imam poročati, o dogodkih, ob katerih je stopilo naše versko čustvo in naša katoliška zavest z vso silo na dan. V nedeljo po Velikem Šmaru obhajali smo v Ribnici petindvajsetletnico slavnega vladanja sv. Očeta in v torek potem pa je pohitela naša dekanija s posebnim vlakom k Mariji, kraljici Slovencev tje gori na sv. Višarje.

Slavnost petindvajsetletnice. Zjutraj ob 6. izpostavilo se je Najsvetejše, katero se je ves dan molilo in častilo. Popoldne ob 4. stopil je dr. Opeka na prižnico, v prav kratkih toda gorkih besedah označil je pomen papeštva in potrebo molitve in priprošnje za sv. Očeta. Nato se je razvrstila lepa in slikovita procesija z Najsvetejšim. Na vabilo dekanijskega urada prihiteli so skoro brez izjeme vsi občinski odbori s svojimi župani in Marijine družbe s svojimi zastavami.

Sprevod je začel s podružničnimi banderi ribniške župnije, katerih vrsto zaključilo je župnijsko bandero sv. Štefana. Za tem so sledila bandera in zastave družb in bratovščin in sicer: Zastava armade sv. Križa, bandero tretjega reda, bandero bratovščine sv. rožnega venca, vse troje iz Gore. Nadalje bandero Marijine družbe iz Strug, zastava iz Loškega potoka, Sodražice in naposled nova zastava ribniške Marijine družbe. Tik pred presv. Rešnjim Telesom, katero je nosil g. dekan, ob spremstvu dekanijske duhovščine, stopala je s svojo zastavo šolska mladež moleč sv. rožni venec.

Za Najsvetejšim stopala sta naša deželna poslanca Pakiž in Jaklič, za njima pa dolga vrsta županov in odbornikov, za katerimi se je vrstila deputacija „Danice“. Zaključili ste pa veličastni sprevod gasilni društvi od Sv. Gregorija in ribniško, ono iz Dobropolja pa je kot častna straža korakalo ob Najsvetejšim. Prav ganljivo in prelepo je bilo, ko so se postavile ob koncu slovesnosti vse zastave in bandera ob obhajilni mizi in se poklonile Jezusu, ko je blagoslovil svoje ovčice.

Romarski vlak na sv. Višarje. V torek 29. avg. ob desetih dopoldne spustil se je romarski vlak z ribniškega kolodvora, pobral je še množice romarjev na Ortneku, v Laščah in Dobropoljah. Do devetsto nas je bilo z osmerimi svojimi duhovniki. Med romarji zapazil sem našega deželnega poslanca g. Jakliča in prav on je bil, ki je sprožil misel, ga gremo drugo leto zopet, onda pa sami možje.

Veselo sta pihala dva stroja iz ribniške doline, kakor bi vedela, da vozita koprneče otroke k svoji Materi. Ko se v Trbižu vsujemo iz vozov, se je šele videlo koliko nas je in kakšni smo. Nepregledna vrsta mladih in starih, moških in žensk. Vsa pot, v toliko letih posvečena, po stopinjah in znoju pobožnih romarjev mrgolela je Ribničana. In na tem strmeh in utrudljivem potu so si pobožni romarji naložili novo breme, težkih polen so prinesli na goro toliko, kakor še romarji nikdar poprej.

Neko staro romarico vprašam: „Mamka, ali ste tudi vi prišli?“ — „Tudi.“ — „Koliko ste pa stari?“ — „Petinšedemdeset let, pa sem vendar prišla. Glejte,

enega samega brata imam še, župnik je v Slavini, pa silno je bolan, in obljubila sem se za njega na sv. Višarje, da bi mu Marija izprosila zdravje." In vsi drugi prinesli so srca polna prošenj, skrbi in bridkosti. Oh, kako so se vdrli potoki solza in glasen jok je odmeval po svetišču, ko je govornik drugo jutro med drugimi omenil Ameriko in nevarnosti, dušne in telesne, ki prete tamkaj našim očetom, bratom in otrokom. „Danes so pa gospod globoko posegli“, reče mi neki mož, ko stopam z Višarij v dolino. „Da, posegli so do žive vode srčnih solza“, mu odgovorim.

Vračaje, hočemo se oglasiti pri Mariji Pomočnici na Brezji. V Radoljici izstopimo in gremo v nepregledni procesiji na Brezje. Radoljški liberalci so se nam posmehovali, toda odkrito povedano, nam ni to prav nič škodovalo, ako imajo pa oni kaj dobička od tega, ga jim pa prav nič ne oponašamo.

Na Brezji opravimo svojo pobožnost, se odpočijemo in okrepcamo, gremo na Otoče, ob desetih zvečer smo zopet zdravi in veseli v ribniški dolini. Drugo jutro ogledoval in izpraševal sem romarje, pa vsi so bili veseli in zdravi in še truden ni hotel nihče biti.

Veseli me, da sem videl vašo živo vero, trdno zaupanje in ljubezen do Marije in želim vam, naj vam Marija usliši vse vaše srčne želje!

Pristavek. Od gotove strani se je jelo širiti govorjenje, da je vlak stal samo 700 goldinarjev, drugo je šlo za škofove zavode. Novičarju bi bilo to jako všeč, ako bi moglo biti res. Tiči in mojstri, predno kaj tacega govorite, pojdite vendar prej vprašat g. načelnika v Ribnico in tam bote zvedeli, da smo dali mi Ribničanje železnični upraviti zaslužiti 4150 K in ona nam je pa ravno toliko popustila. Toliko v pojasnilo poštenim ljudem.

Hamborn, dné 28. avgusta 1902. Cenjeni „Domoljub“! sprejmi te kratke vrstice v svoje predalčke, katere ti podamo mi Slovenci s Pruskega ob Reni. Najprvo ti sporočimo, da smo zdaj tukaj ustanovili: „Slovensko premogarsko katoliško društvo svete Barbare.“ Imeli smo že nekaj shodov, pa smo bili prav veseli, ker na shodu smo zapeli: „Hej Slovenci“, in pa „Slovenec sem“ pa še več družih slovenskih narodnih pesmi. Kolikor mi je znano, do zdaj še ni bilo nobenega slovenskega društva tukaj na Pruskem, zatorej smemo biti ponosni, da smo prvi ustanovili slovensko društvo v Nemčiji. Žal da je tudi tukaj še veliko taci, ki ne ljubijo našega slovenskega jezika, in pa sv. katoliške cerkve.

Da se je to slovensko katoliško društvo tukaj ustanovilo, imajo največ zaslug prevzvišeni in premilostni gospod knezoškof ljubljanski, ker oni so

pošiljali slovenske misijonarje sem, da so raztresene ude zbrali v društvo.

Tudi nas presvitli knezoškof še zdaj podpirajo, ker nam pošiljajo več iztisov raznovrstnih slovenskih časopisov. Bog jim tisočkrat povrni!

Navdušili so nas, da smo začeli misliti na društvo, že prečastiti gospod Anton Koritnik, in potlej g. I. Knific, in sedaj pa zopet g. o. K. Zemljak, so nas popolnoma prepričali, kako potrebno je tukaj slovensko društvo; zakar se jim pristrčno zahvalujemo.

Slovenci v Hambornu na Pruskem ob Reni.

Z Notranjskega. Žal, da smo tako daleč od Ribnice, sicer bi bilo svetovati ribniškemu novičarju, da bi kdaj tudi k nam priromal s svojo slavnoznano „rajto“. Trud bi se mu izplačal, kajti tu bi dobil marsikaj zanimivega za svojo posodo. Tako n. pr. izročili bi mu iz srca radi v njegovo „rajto“ nekega učitelja, z vsemi naprednimi žavbami namazanega, pohlevnega kimovca „Narodovega“. Koliko boljši bi bila naša fara v duševnem oziru, ko bi tega „vragevega podrepnika“ ne bilo. Koliko preprirov med vaščani provzroči s svojim zahrbtnim delovanjem in podpihovanjem. Koliko mladine in odraslih je že pokvaril s svojim vzgledom, kakor tudi z vsiljevanjem vmazanega „Naroda“ in grdega „Rodoljuba“. — Zlasti sedaj v počitnicah, pa tudi med šolskim letom hodi vedno okoli s pevešeno, šnopsa polno glavo, ter kuje zlobne načrte, kje bi se dalo še kaj pokvariti in pokopati. — Za počitniško sezono vtepel si je v bučo, da hoče na vsak način, z nekaterimi svojimi pristaši ondoto babico izpodkopati, dasiravno žena še nikomur ni krivice storila razven če kdaj resnico komu prerobato v obraz pove, ker je žena precej odkritosrčna. V ta namen tožili so jo že trikrat pri c. kr. glavarstvu, dolžeč jo po nedolžnem raznih hudobij.

Če je pravica še na svetu, upamo, da se mu ne bo posrečilo, izpodriniti ženo iz službe.

Takrat, ko so pisali, da bodo naredili kanal z Dunaja v Trst skozi naše kraje, veselili smo se že, misleč, da bode potem kanalu tudi naš učitelj srečno odpeljal svojo barko. Za enkrat všel nam je ta up po vodi brez kanala; a vse upanje nam še ni pošlo, temveč mislimo, da polagoma, ko bode polna barka njegovih hudobij, slednjič vendar le srečno prijadra v pristanišče okrajnega šolskega sveta.

Z Dobrove. (V spomin na novo mašo.) Dnó 27. julija t. l. bil je za dobrovsko faro res dan, ki ga je bil Gospod sam naredil. Tega dnó obhajal je tam pater frančiškan Guido Rant, nadučiteljev sin, svojo novo mašo. Krasni cerkveni govor ob tem imel je prečastiji g. dr. Josip Marinko, c. kr. gimnazijski profesor. Cerkev Matere Božje dobnav-

ske bila je ob tej lepi slavnosti domačega in ljudstva iz sosednjih fará natlačeno polna do zadnjega kotička. Domača požarna bramba je v svojih uniformah delala na primernih krajih častni špalir. Cerkevno petje in izborna orgljanje ob tej slovesni novi maši je vodil uzorni gospod pater Angelik Hribar; peli so domači pevci in pevke, katerim je pomagal g. tehnik Rudolf Podkrajšek s svojim krasnim baritonom. Vse se je izvršilo izvrstno, spodbudno in ginljivo.

Med sveto mašo prejeli so starši in sestre ter sorodniki in nekaj svatov iz rok patra novomašnika sveto obhajilo; po sveti maši podelil pa je novomašnik raz leco vsem v cerkvi zbranim vernikom svoj blagoslov.

Nato podali so se p. n. gospodje z novomašnikom, njegovimi bližnjimi in daljnimi sorodniki ter povabljenimi svati v šolsko hišo, v kateri je novomašnik preživel svoja otroška leta. Za ta dan bila je ta hiša zunaj in znotraj okrašena z venci, zastavami in cveticami.

Tukaj se je vršilo vse prav po domače priprosto, bratovsko-zaupno ter navdušeno-veselo. Ob 3. uri popoldne bile so v farni cerkvi pete litanije Matere Božje.

Potem nadaljevalo se je zaupno razveseljevanje v šolski hiši med domačimi pogovori, primernimi napitnicami vrlega in blagega gospoda dr. Josipa Marinkota in drugih ter popevanji poštenih in primernih pesmic.

Posebna čast za veselo družbo te nove maše bila je pa v tem, da sta jo bila tudi osebno počastila prečastita in p. n. gospoda patra: provincijal Konstantin Luzer iz Ljubljane in gvardijan Angelj Mlejnik iz Kamnika z nekaterimi drugimi p. n. očeti frančiškani.

Da se je ta slavnost nove maše tudi na zvonaj veličastno obnesla, poskrbeli so uzorni mladeniči in vrli možje iz Dobrave in Stranske vasi ter pridna dekleta iz domače in sosednjih vasi s tem, da so prvi preskrbeli in postavili 20 lepih mlajev, med njimi dva prava orjaka — visoka po 30 metrov — bogato okrašenih s zastavami, druga pa z množino svežih vencev, s katerimi se je okrasila cerkev od znotraj in zunaj in ob uhodih ter slavoloki, kateri so nosili primerne napise.

Vreme ob tem dnevu bilo je tako ugodno, da bolje biti moglo ni. To je bil res dan, ki ga je Gospod sam naredil. Ne pozabimo ga nikdar ne.

V imenu Rantove družine naj bode s tem očitna zahvala izrečena p. n. gospodom duhovnikom svetnega in redovnega stanu, posebno p. n. g. dr. Josipu Marinko, za tako krasni govor, potem vrlim mladeničem, možem in dekletom, dalje blagim sosedom in

vsem drugim, ki so kakor si bodi pripomogli v to, da se je ta nova maša izvršila na tako lep, slavni in častni način. Slava vsem skupaj!

Udeleženec nove maše.

Iz Sore. V nedeljo dné 24. avgusta priredile so dekleta Marijine družbe predstavo. Predstavljale so igro sv. Neža. Popoldne ob polu štirih zbralo se je v gospodarskem poslopju gospoda župnika Frančiška Hiersche nepričakovano veliko ljudstva, kjer je bil v ta namen pripravljen gledališki oder, katerega so dekleta z venci in zelenjem prav okusno ozaljšala. Ob polu štirih bil je obširen prostor že popolnoma poln ljudstva. Da bi ljudstvo bolje umevalo posamezna dejanja igre, stopi prvi na oder gospod župnik Fr. Hiersche in razloži in pojasni jim v kratkih in jedernatih besedah življenje svete Neže. Koj na to so pa nastopile dekleta, ki so vse prizore in dejanja igre prav dobro izvajale. Pri ti igri pokazalo se je, da so dekleta popolnoma kos svoji nalogi. Ljudstvo je bilo kar očarano, da priproste kmetska dekleta zamorejo kaj takega izvajati in predstavljati. Pri vsakem prizoru je bilo občinstvo jako ginjeno. Navzočih je bilo pri predstavi tudi nekaj odličnih dam, ki bivajo tukaj na letovišču, ter so se prav laskavo in pohvalno izrazile o spretnem igranju priprostih kmetjskih deklet.

Pred vsem pa gre hvala g. župniku Frančišku Hiersche-tu, kateri je lahko ponosen na svoj trud za izobrazbo mladine. Občinstvu je igra tako dopadla, da se je na občno željo v nedeljo 31. avgusta popoldne zopet priredila.

Petdesetletnica vlč. gg. misijonarjev pri Sv. Jožefu tik Celja. (Iz Celja 28. avg. Od 6. do 21. sept. t. l. se bode obhajal pri sv. Jožefu tik Celja jubilejni misijon v zahvalo, da je bilo vlč. gg. misijonarjem iz kongregacije sv. Vincenca Pavlanskega dano skozi 50 let delovati v telesni in duševni blagor katolikov na Spodnjem Štajarskem. Dne 7. sept. l. 1852. so na poklic pokojnega vladike Antona Martina Slomškega prišli v Celje trije misijonarji in sicer vlč. gg. Janez Klajžar kot superijor in Jakob Horvat ter Anton Žohar. Prevzeli so koj misijonsko delo v cerkvi svetega Jožefa, katero so Celjani zaobljubili 11. nov. 1676, ker je na priprošnjo sv. Jožefa, h kojemu so se v svoji sili zatekli, ponehala huda kolera. Tri tedne po dohodu t. j. 26. sept. 1852 je pokojni knezoškof Anton Martin Slomšek po veliki procesiji nove došle gg. misijonarje slovesno predstavil celjakim faranom. Od takrat naprej se razteza njihovo vsestransko delovanje ne samo na Celje in njega okolico ampak na cele Spodnjo Štajersko, kjer po deželi neumorno misijonarijo in pomagajo preobloženim duhovnom v čušnem pastirstvu.

V toku let so cerkev sv. Jožefa vedno popravljali in lepšali in ima sedaj čisto drugačno lice na znotraj in na zunaj. V zadnjem letu so napravili krasne nove orglje, ki pripomorejo mnogo v povzdigo veličastnosti službe božje.

A ne samo v duševni, tudi v telesni prid Celja in okolice so storili v teh 50 letih misijonarji velikanskega. Njih dobroto preceni lahko samo tisti, ki vidi, koliko revežev se zateka na samostansko porto, kjer se deli kruh usmiljenja. Koliko slovenskih dijakov je v teh 50 letih polnilo svoje lačne želodce z misijonske mize! — Slovenski jubilejni misijon se bo vršil sledeče: Dne 6. sept. ob 6. uri bo uvod, potem bo vsak dan do vstevšega 20. sept.: ob 5. uri zjutraj pridiga s sv. mašo; ob 10. uri popoldan sveta maša, na to pridiga; popoldan ob treh pa najprej križev pot, nato pridiga in konečno litanije. — Dne 20. sept. pride prevzvišeni g. knezsko dr. Mihael Napotnik iz Maribora, da se udeleži zaključka sv. misijona. Dne 21. sept. zjutraj bode imel prevzvišeni pontifikalno sv. mašo, ob 10. uri pa pridigo, na kar bode blagoslovil dva nova kipa za cerkev.

Sv. oče papež so podelili povodom te petdesetletnice posebne odpustke pod prav lahкими pogoji in sicer: a) popolne dobi kdor prejme v cerkvi svetega Jožefa zakrament sv. pokore in presv. Rešnjega Telesa in moli v papežev namen; b) ne popolne dobi, kdorkoli od 7. sept. do konca t. l. obišče kako misijonarsko cerkev ali javno kapelo usmiljenih sester v Avstriji ali na Ogrskem ter moli v papežev namen.

Slovenski novičar.

Na ljudski tabor v Ljubljano! Z raznih strani se nam poroča, da je ljudstvo z navdušenjem pozdravilo vest, da se sklicuje na dan 12. oktobra manifestacijski shod slovenskega ljudstva v Ljubljano, da tu jasno pokaže, da ga je volja boj za pravico izvojevati do konca. Tisoči slovenskih mož in mladeničev morajo ta dan prikorakati v Ljubljano. S pripravi in z agitacijo naj se povsod takoj prične. Tako kakor smo vrgli s tabori slovenskega ljudstva nemškutarijo ob tla, tako bodo tabori podrli tu trhlo stavbo od tujcev nam usiljenega liberalizma. Vsi pošteni Slovenci v ta namen na noge! Geslo naše bodi: Dne 12. oktobra v Ljubljano!

Pismo papeža Leona XIII. ljubljanskemu knezoškofu se glasi:

Papež Leon XIII. Častitljivi brat, pozdrav in apostolski blagoslov. O svečanostih, ki so se vršile v ljubljanski škofiji na čast in posvečenje svetega

Joahima, čegar ime nosimo in čegar varstvo nas podpira, Nam je sporočil Naš državni tajnik, kateremu si hitel naznaniti, kako sijajno se je slavnost izvršila. Onim, ki gotovo razumejo, da nam napravi udanost naših zvestih sinov veliko veselje, ni potrebno še-le izražati, kako ljuba in prijetna nam je pokorščina in gorečnost, ki si jo Nam razodel. Zato se vam takoj kar najlepše zahvaljujemo, in navdaja Nas radostna misel, da smemo iz ljubezni, ki jo vsi razodevate, zajemati upanje, da bo zgled dobrih poboljšal tudi tiste, ki skušajo brezbožno in pregrešno raztrgati zvezo s stolco sv. Petra. V znak Naše naklonjenosti in v poročstvo božjih darov pa prav radi podeljujemo tebi in vsem tvojim vernikom apostolski blagoslov.

V Rimu pri Sv. Petru, dne 19. avgusta 1902, v 25. letu Našega papeškega vladanja.

Leon XIII. s. r.

Duhovniške premembe v ljubljanski škofiji. — Premesčeni so bili čč. gg.: Josip Novak iz Metlike kot župni upravitelj v Dragatuš, ker je grčariški župnik č. g. Leopold Raktelj na to župnijo resigniral; dr. Josip Jerše iz Radovljice kot korni vikar in stolni kapelan v Ljubljano; Peter Koprivec iz Moravč v Radovljico; Martin Škerjanc z Jesenic v Moravče; Valentin Zabret iz Gorij na Jesenice; Ivan Klemen iz Leskovca v Stari trg pri Ložu; Valentin Remškar iz Logatca v Preddvor; Ivan Dolinar iz Šent-Rupert v Logatec; Anton Zore iz Fare pri Kostelu v Šent-Rupert; Alojzij Jerič iz Dobrnica na Trato; Josip Pravhar z Rake v Semič; Ivan Miklavčič iz Šmartina pri Kranju k Sv. Duhu; Viljem Paulus iz Vodice v Šmartin pri Kranju; Andrej Širaj iz Šent-Janža v Vodice; Karol Gnidovec iz Grada v Metliki; Anton Lombard iz Žužemberka v Postojno; Ivan Lomšek iz Velike Doline v Žužemberk; Josip Cuderman z Jesenic na Veliko Dolino; Frančišek Kralj iz Loškega potoka na Jesenice; valetudinarij Frančišek Sever je bil nameščen kot II. kapelan v Selcih. — Na novo nameščeni čč. gg. semeniški duhovniki oziroma novomašniki: Ivan Berce v Dobrnica; Karol Čuk v Fari pri Kostelu; Frančišek Kimovec v Gradu; Ivan Klemenc kot kapelan in beneficiat v Gôrjah; Lavrencij Lah kot II. kapelan v Idriji; Andrej Magajna v Loškem potoku; Frančišek Pavšič v Preserju; Pavel Perko v Škocijanu pri Dobravi; Josip Podlipnik na Dolih pri Litiji; Ivan Prijatelj v Sodražici; Frančišek Rakovec kot II. kapelan na Raki; Valentin Sitar v Šent-Janžu; Rihard Smolej v Dolu (Lustthal) pod Ljubljano; Anton Tomelj v Črnem vrhu nad Idrijo; Frančišek Vr-

hovec v Leskovcu pri Krškem; Mihael Zevnik v Črnomlju. — Med duhovščino ljubljanske škofije je sprejet č. g. Viktor Šega (P. Hijacint) iz reda manjših bratov sv. Frančiška ter je nameščen kot kapelan in beneficijant v Kropi.

Izpremembe v štajerski kapucinski provinciji.
Škofja Loka: P. Donat Zupančič je gvardijan. P. Hilarij Perpar, vikarij, P. Celestin je premeščen v Irdning; semkaj pride P. Hugolin Rak iz Gorice. — **Krško:** P. Hieronim Streminger pojde v Celje; semkaj pride P. Alfons M. Vakselj iz Knittelfelda. — **Celje:** P. Herman Langeršek je gvardijan, P. Metod Mišič vikarij, P. Egidi Golob je premeščen v Wolfsberg. — **Sv. Križ:** P. Karol Kemperle pojde za gvardijana v Knittelfeld; semkaj pride za gvardijana P. Evgen Merše iz Wolfsberga. — **Schwaberg:** P. Janez Ažbe pojde za gvardijana v Lipnico, dosedanji vikar P. Albert Müsselberger postane gvardijan; semkaj prideta P. Ambrož Majcen

je imel gospod državni in deželni poslanec dr. Ignacij Žitnik.

Spremembe v frančiškanski provinciji. Ljubljana: P. Hugolin Sattner, gvardijan in župnijski upravitelj, P. Severin Fabiani, katehet, P. Adolf Čadež, kapelan, P. Bonaventura Resman, kapelan. Bogoslovci: P. Albert Pirč, P. Maks Brelih, P. Norbert Sušnik, P. Simou Curin, P. Kazimir Zakrajšek, P. Gvido Rant, P. Pius Zankar. — **Sv. Gora:** P. Kasijan Zemljak, gvardijan, P. Kalist Medič, vikarij, P. Evgen Stanet. — **Novnomesto:** P. Gothart Podgoršek, vikarij in učitelj, P. Nikolaj Traven. — **Kamnik:** P. Franc Ambrož, katehet. **Pazin:** P. Salvator Zobec, vikarij in katehet, P. Alojzij Bobnar, P. Arhangel Apej. — **Nazaret:** P. Klarus Rottman, gvardijan. P. Karol Schöpf, P. Adalbert Flere. — **Brezice:** P. Avguštin Čampa, gvardijan, A. Alfonz Furlan,

Sveta gora pri Gorici.

iz Gorice in P. Angelik Esenko iz Celovca. — **Celovec:** P. Konstantin Škodnik pojde v Gorico, semkaj pride za gvardijana P. Lambert Lauzner iz Wolfsberga. — **Iz Lipnice** pojde P. Henrik Putriš v Hartberg, od tod P. Mavricij Kukovič v Wolfsberg. — P. Ciril Goričan je premeščen iz Irdninga v Gorico.

Vipavska železnica se otvori 15. septembra. Za zdaj bo le sekundarna železnica. Pozneje se povzdigne v glavno železnico. Misli se že na zvezo s Postojno. Postaja Prvačina se razširi.

Dva nova župnika. C. kr. deželna vlada za Kranjsko je prezentirala za župnijo Stara Cerkev pri Kočevju č. g. Josipa Eppicha, kapelana v Kočevju; za župnijo Mošnje pa č. gospoda Ivana Trpina, beneficijata in kapelana v Šmartnem pri Litiji.

Iz Zatičine se poroča: Zelo slovesno so obhajali naši čč. oo. cistercijani god redovnega patrona svetega Bernarda 20. pr. m. Slavnostni govor v cerkvi

vikarij in magister novincev, P. Emerik Landergerott, P. Ambrož Remic. V tem samostanu se nastani sedaj novicijant. — **Gorica:** P. Andrej Golob, P. Ernest Jenko. Bogoslovci: P. Friderik Saller, P. Vincencij Kunstelj. — **Maribor:** P. Robert Dolinar, P. Klement Grampovčan, kapelan in katehet, P. Alcantara Črtanec, kapelan. Bogoslovci: P. Krizostom Wester, P. Teofil Zajec. — **Sv. Trojica:** P. Nikolaj Mežnarič, gvardijan in župni upravitelj, P. Elekt Hamler, vikarij, P. Nazarij Schönewetter, P. Fulgencij Trafela, kapelan, P. Bernard Jamar, kapelan. — **Brezje:** P. Odozik Kreiner, P. Atanazij Auser, P. Anselm Murn.

V knezoškofijsko Alojzevišče so na novo sprejeti naslednji gojenci: Klinar Tomaž z Jesenic (7. gim. razred); Zabret Erančišek iz Predoselj (6. gim. razred); Dermič Frančišek iz Radolice (5. gim. razred); Adamič Alojzij iz Vel. Poljan, Gruden

Ivan z Vojskega, Filipič Janez s Trate, Groznik Anton iz Višnje gore, Groznik Ivan iz Višnje gore, Pretnar Frančišek z Bleda, Simenec Jožef iz Dola, Težak Marko iz Metlike (3. gimnazijskega razreda).

Duhovniške vesti iz ljubljanske škofije. Knezoškofijskim konzistorijalnim svetnikom je bil imenovan veleč. gospod stolni kanonik dr. Ferdinand Cekal. — V samostan čč. oo. cistercijanov v Zatičini je vstopil novomašnik č. gosp. Ivan Marenčič. — Začasni pokoj je dovoljen častitemu gospodu Vincenciju Vidergarju, beneficijatu pri Sveti Trojici pri Moravčah.

Žena ubila moža. Na Vestfalskem je v Hertenu ubila v prepiru žena svojega moža rudarja Alojzija Lebna, ki je pristojen v Kotredež. Ženo so zaprli, njenih pet nedoraslih otrok so pa po odgonu poslali domov na Kranjsko.

Veliko romanje s Štajerskega k Mariji Pomagaj na Brezje se je kar najsijajnejše obneslo. V ponedeljek zjutraj, t. j. 18. prejšnjega meseca je pripeljal poseben vlak na Otoče nad 1100 udeležnikov med katerimi so bili vrli Štajerski možje v prav velikem številu zastopani. Duhovnikov je prišlo z romarji kakih sedemnajst. Vsprejem na Brezjah je bil kar najslovesnejši. Svečanost so povzdignili in romarje vnemali znani cerkveni govorniki: Dr. Medved, profesor Vreže in duhovni svetnik Jurkovič. Popoldne je prav mnogo romarjev pohitelo na divni naš Bled, ki so se zvečer oduševljeni vrnili na Brezje k cerkvenemu govoru in slavnostnemu obhodu. Velicasta procesija se je pomikala vsa v razsvitljavi, popevajoč litanije M. B. okoli cerkve in samostana. To je bilo nekaj krasnega v jasnem večeru! Drugi dan predpoldne je bilo težko, a pristrčno v slovo. Med romarji se je očitno opazila velika zadovoljnost. Bratje iz zelenega Štajerja so se čutili domače med nami in čula se je izražati zlasti v narodnem oziru uvaževanja vredna misel, naj bi naše Brezje postale — slovenski Velehrad... Ta misel naj živi!

Požar v Martinjaku. V torek dné 26. prejšnjega meseca je začelo goreti v Martinjaku pri Cerknici. Ker so bila poslopja večinoma s slamo krita, je bila vas hitro v plamenu. Prihitelo je sicer gasit šest gasilnih društev, a primanjkovalo je vode. Vas Martinjak ob cesti od Cerknice proti Grahovemu je štela 53 hiš, od teh jih je nepoškodovanih ostalo komaj 11, nad dvajset hiš je pogorelo, da je ostalo samo ožgano zidovje. Gospodarskih poslopij je pogorelo nad 70 z vsemi poljskimi pridelki in gospodarskim orodjem. Prašičev je menda zgorelo 57 in 7 glav goveje živine. Enemu posestniku je zgorelo

tudi 1100 kron gotovega denarja, drugemu okoli 400 kron. Nekaterim družinam je zgorela tudi vsa obleka; rešili so, kar so imeli na sebi. Revščina je nepopisna, ljudje so obupani, ker so bili skoraj vsi zadolženi in zavarovani le za nizke svote. Dné 10. avgusta 1861. je pogorela vsa vas in od tedaj je bil sedaj že četrti požar. V imenu nesrečnih prebivalcev prosimo nujne pomoči. Tudi obleke ljudje živo potrebujejo.

„Slovensko katoliško izobraževalno društvo v Mengšu“ priredi na Malega Šmarna dan t. 8. sept., popoldne po litanijah na vrtu „pri Jelenu“ lepo zabavno veselico z dvema gledališkima igrama 1. „Novi Zvon na Krtinah“; 2. „Doktor Vseznal in njegov sluga Štipko Tiček“, ter jedno deklamacijo.

Leonovo slavlje. V Kamniku se bode vršila dekanijska slovesnost v proslavo 25letnice papeževanja sv. Očeta Leona XIII. na praznik Marijinega Imena (t. j. 14. sept.) Ob 1/6 bode prva služba božja s cerkvenim govorom: „Leon XIII. in delavsko vprašanje“; druga bode ob 9 z govorom: Leon XIII. in češčenje Matere Božje. Popoldne ob 1/3 bode slavnostni govor: „Protestantje in brezverci upijejo „proč od Rima“, pomeni isto, kakor: proč od Boga; mi pa kličemo: „Tje k Rimu, tje k Jezusu Kralju, ki prebiva v svoji ljubezni med nami v sv. Evharistiji.“ Po končanem govoru bode po mestu slavnostni obhod s sv. Rešnjim Telesom, ki bode ves dan izpostavljeno javnemu češčenju. Ako kedaj, je gotovo v sedajnih mrzlih, brezverskih časih potrebno, da zavedni katoliški Slovenci javno pokažemo svojo versko zavest, ljubezen do evharističnega Kristusa ter vdanost do sv. Očeta, ki je vedno njegov namestnik na zemlji. Nadaймо se, da se bodo verni kamniški meščani in okoličani iz dekanijskih župnij udeležili v ogromnem številu redke 25letnice. Slava Leona XIII.!

Izgubil se je 10letni Jožef Trkman že pred osmimi meseci, a se še ni povrnil k starišem, ki stanujejo v Vodmatu. Kdor ga zasledi, naj ga izroči ljubljanski policiji ali orožnikom.

Iz Dolenjega Logatca. Že več let sem Tvoj naročnik in Te z veseljem prebiram, toda nisem še naletel na dopis iz našega kraja. Žalibog, da tudi danes nimam kaj veselega poročati. Zapustili so nas naš dušni pastir čast. gospod kapelan Valentin Remškar. Bili so jako marljiv delavec v vinogradu Gospodovem, ker so v teku treh let, kar so bili pri nas, mnogo dobrega storili. Posebno veliko so se trudili za Marijino družbo. Nedorolžni otroci pa izgubijo dobrega kateheta. Za trud, ki so ga imeli z nami v spovednici in v cerkvi, naj jim ljubi Bog povrne. Nam pa ostanejo v vednem spominu.

Župljan.

Iz št. Janža Z žalostjo poročamo, da smo izgubili vrlega gospoda kaplana Andreja Širaja, ki so se preselili od nas v Vodice. Posebno žalujemo mi otroci Marijini za ustanoviteljem in voditeljem Marijine družbe. Pet let so z veliko vnemo delali pri nas, bodisi na prižnici, v spovednici, v šoli ali izven šole. Vsega, kar so za nas storili, poplačati ne moremo drugače, kakor da obetamo, da bomo spolnovali Vaše nauke. Želimo obilno blagoslova božjega v novem vinogradu Gospodovem. — Za žalostjo pride veselje. Dobili smo zopet enako dobrega in prijaznega čast. gosp. kaplana. Božji blagoslov naj spremlja oba gospoda!

Družba sv. Mohorja. Z velikim veseljem naznajamo dragim Slovencem, da je število udov družbe sv. Mohorja letos znatno napredovalo. 80.046 Slovencev-Mohorjanov se je letos zbralo pod zastavo sv. Mohorja in Fortunata, toliko se jih je združilo pod košatim drevesom, katero sta v dobro slovensko zemljo zasadila nepozabna nam škof A. M. S l o m š e k in monsignor A. E i n s p i e l e r, katero je s svojim blagoslovom očitno zalival ljubi Bog, katero je skrbno gojila slovenskih rodoljubov požrtvovalnost in gorka ljubezen.

Hvala neizmerna zato darovalcu vsega dobrega, ljubemu Bogu, ki je blagoslovil naš trud; hvala ti sočera vsem neumornim poverjenikom, ki zbirajo raztrešena krdela Mohorjanov, hvala vsakemu posamezniku, ki je s svojim pristopom k družbi množil naše število!

Družba šteje letos 3936 udov več kakor lani in 1450 udov več kakor predlanskim. Po posameznih škotijah je število sledeče:

1. Goriška nadškofija . . .	8697 (+ 98)	udov
2. Krška škofija . . .	6565 (+ 357)	"
3. Lavantinska škofija . . .	25408 (+ 1637)	"
4. Ljubljanska škofija . . .	31313 (+ 1726)	"
5. Trž.-koperska škofija . . .	4268 (+ 227)	"
6. Sekovska škofija . . .	556 (— 42)	"
7. Somoteljska škofija . . .	346 (— 5)	"
8. Zagrebška nadškofija . . .	446 (— 34)	"
9. Senjska škofija . . .	193 (— 23)	"
10. Poreška škofija . . .	132 (— 4)	"
11. Djakovska škofija . . .	66 (+ 1)	"
12. Bosna . . .	229 (+ 1)	"
13. Videmska nadškofija . . .	183 (— 2)	"
14. Razni kraji . . .	420 (— 121)	"
15. Amerikanci . . .	982 (+ 74)	"
16. Afrika in Azija . . .	242 (+ 33)	"

Skupaj . . . 80046 (+ 3936) udov.

Pregled nam torej kaže, da je najlepše napredovala ljubljanska škofija, ki ponosno stopa vsem drugim na čelu, ter ima letos 1726 udov več. Glede

napredka za njo ne ostaja skoro nič dična lavantinska škofija, v kateri je 1637 udov več. Lepo se je postavila tudi naša krška škofija, kjer smo vkljub tako težavnim razmeram vendar častno napredovali za 357 udov. Lep napredek kaže tudi tržaško-koperska škofija, kjer je 227 udov več, in goriška, kjer so napredovali za 98 udov. Dobro so se postavili rodni bratje onkraj „velike luže“. Amerika šteje 74, Afrika in Azija 33 udov več. Po drugih krajih je ostalo razmerje nekako enako, oziroma je neznatno nazadovalo. — Mohorjanom bodi geslo tudi zanprej: Ne nazaj in navzdol, marveč vedno naprej in navzgor!

Drobtine.

Trikrat v smrt je šel v St. Joseph, Mo. v Ameriki, farmer in živinorejec C. Preble iz Nebraske. Najprej se je ustrelil v prsi, a ker se ni rnil smrtnonevarno, je skočil v vodnjak za hišo, od koder so ga pa njegovi sorodniki takoj rešili. Kakor hitro pa so ga zopet pustili samega, je vzel vrv in se šel obesit v lopo. Pravijo, da je bil tako obupan radi zadnje povodnji, ki mu je napravila ogromno škodo.

Svete mladim gosposkim soprogom daje neki nemški list. Glase se: Ako hoče tvoja žena omedleti, odstrani hitro okolu nje vse stole. Videl boš, da ne bo omedlela. — Ako toži žena, da jo boli glava, daj ji hitro na glavo nov klobuk. — Ako leži žena v naslonjaču in toži, da je trudna, poglej skozi okno in reci ji, da gre mimo njena prijateljica v novi obleki. Takoj bo na nogah. — Ako ženo vrat boli in ne more govoriti, pojdi v gostilno in ostani čez polnoč. Ko prideš domov, spoznal boš da žena zopet lahko govori.

„Vrag“ v kravjem hlevu. Silen strah je občutila p. d. Prajtelovka v Dolah v Ziljski dolini na Korškem. Kobila ter nje žrebe sta med malico po raznih ovinkih na naslednji čuden način prišla v kravji hlev: Ko pride kobila z žrebetom do polovice poda, se zasliši strašen ropot in grozen polom, cel pod se vdere in kobila z žrebetom vred pade čez dva metra globočine v kravji hlev. Brez vse nesreče in stoječ v groznem strahu pričakuje rešilne pomoči iz te kravje družbe. Gospodinja te hiše se je, v postelji že pol leta nahajajoč, tako ustrašila tega ropota in poloma, da je skočila kot lahkonoga srna iz bolniške postelje, misleča, da se hiša pogreza. Ko pride iz hiše, vidi, da je hiša nepoškodovana; odpre kravji hlev in, o groza! Velika stvar zija v njo — mislila je, da je sam ljuti vrag s svojim mladim vragom zlezal v njen hlev! Zdaj

začne klicati prestrašena žena sosede, ki priletijo od krepke malce, eden s koso, drugi s sekiro, tretji išče puško, ženske kričijo, otroci bežijo trate v svoj brlog, da bi se rešili pred strahom. Prvi junak, ki stopi v hlev, je bil posestnik, in izpozna svojo kobilo, vso tresoč se od vratolomnega padca, zraven kobile se trese žrebe in nad njima zija polomljen pod, od koder sta priletela vsa zdrava in nepoškodovana v kravjo družbo brez zrakoplova.

Si'na povodenj v Ameriki. Srednji in južni del države Texas je bil zadnji dan m. meseca ves pod vodo. Take povodnji ne pomni nihče ondotnih naseljencev. San Marcos reka je stopila pri mestu San Marcos s struge in je napravila ogromno škodo. Ravno tako naglo narašča tudi Brazos reka. V Plum Creek je utonilo več ljudi. Ta hudournik je po nekodi nad eno miljo širok. Pri San Marcos je bila voda tri čevlje višje, kakor pa ob zadnji veliki povodnji pred šestimi leti. Iz Camerona se poroča, da je na tisoče akrov najlepšega bombaževga in žitnega polja pod vodo in da je škoda tam okrog ogromna. Ponekod je voda odnesla dele železn. proge in ves promet je ustavljen. V Tesarkana, ob meji Arkansasa, se je utrgal oblak in mesto je vse pod vodo. Škode še ni mogoče preceniti. Prebivalstvo se boji, da bo voda še narastla, in zato vse beži na griče.

Grozna železniška nesreča. Huda železniška nezgoda se je prigodila v Muskingum dolini v državi Ohio. Severno vozeči vlak Ohio Little Kanawaha družbe, je prevozil ravno skoro čez leseni most, ko se je hipoma zadnji voz od vlaka odtrgal ter s tira skočil in se v globočino 40 čevljev s popotniki vred prekučil. Voz obrnil se je dvakrat v zraku predno je zadel s hudim padcem v globino, kjer se je popolnoma razbil. V vozu bilo je 30 potnikov. Dva potnika bila sta na mestu vbita, vsi drugi več ali manj pobiti. V kratkem dospelo je tja več zdravnikov, ki so pričeli takoj z rešilnim poslovanjem.

Boj s sneženimi kepami v — avgustu! Ko je pred nekaj dnevi iz Upsale na Švedskem došel vlak do postaje Bärby, zagledali so potniki s čudom na postaji cele kupe snega. V par minutah so bili vsi železniški vozovi prazni in potniki so se začeli prav pridno obmetavati s sneženimi kepami. Vlak je moral dalje postati, nego navadno, in je šel naprej šele potem, ko so se potniki do sitega nakepali.

1000 oseb utonilo. Strašna povodenj je bila te dni v kitajskem mestu Kwangsu. 1000 oseb je utonilo. V Honkongu se je podrla več hiš in 20 oseb našlo smrt pod razvalinami.

Kam se bo zlato zgubilo. Amerikanski zobozdravniki, ki plombirajo slabe zobe, potrebujejo na leto 800 kg zlata v vrednosti 2¼ milijona frankov.

Ako bo tako naprej šlo, je preračunal neki zobozdravnik in s statistik, da bo za 300 let na ameriških pokopališčih shranjena lepa svota denarja in sicer 750 milijonov frankov, ali ravno toliko, kolikor ga je sedaj v združenih ameriških državah v prometu.

Žepni pisalni stroj. Kakor poroča neki angleški tehnični list, izumil je nekdo v Ameriki tako majhen pisalni stroj, da se ga lahko v žepu nosi okoli. Iznajditelj tega stroja je Evgen Mac Clean Long, sin iz zgodovine znanega generala Longa. Ustanovila se je že delniška družba s skoraj pol milijona kron ustanovnega kapitala za izdelovanje teh strojev. Aparat sestoji iz neke škatlje iz kavčuka in iz stroja iz aluminija. Zatrjuje se, da se more že v dveh urah naučiti raba stroja ter da se s sedemdnnevno vajo zadobi popolno izurjenost.

Novodobni Metuzalem. V ruskem selu Marevka živi starec, ki je star 127 let. Njegova mati je doživela 120 let in je do smrti opravljala poljska dela.

Zanimiva obravnava pred novomeškimi porotniki. Dne 5 in 6. septembra pride pred novomeške porotnike 24letni posestnik Franc Frančič iz Rateža, ker ga dolže, da je svojo 18 etno ženo, s katero je živel v prepiru, zavrtno umoril.

Nekega jesenskega dne 1. 1900 je prišel Frančič v urad okrajnega glavarstva v Novem Mestu ter je vprašal, kje se naznanjajo samomori. Dotični uradnik mu je dejal, naj gre k okrajnemu sodišču, a je takoj za njim poslal orožnike, ki so ga aretirali še isto uro. Frančičeva žena je bila po noči, ko je spala z eno leto starim otrokom, ustreljena. Mrtva žena je ležala z na prsih prekrizanimi rokami, kakor bi spala. Poleg postelje je ležal na tleh revolver. Sodna komisija je konstatirala, da krogla ki se je nahajala v glavi mrtve žene, ni iz dotičnega revolverja, ampak iz neke druge puške. Frančič je sicer dejal, da nima nobenega orožja, a komisija je v Frančičevi postelji dobila dve lovski puški. Frančiču se je posrečilo uiti iz preiskovalnega zapora in je pobegnil v Severno Ameriko. Ker pa je ondi sleparil s čeki, so ga ondotne oblasti aretirale in izročile Avstriji.

V jeseni preteklega leta so Frančiča zopet pripeljali nazaj v zapore novomeškega sodišča. Pri obravnavi bodo razven sodnih zdravnikov iz Novega Mesta tudi navzoči: dva sod. zdravnika nadsodišča v Gradcu, dva strokovnjaka v orožju, dva veščaka v pisavi. Na oknu Frančičeve hiše so namreč dobili listek, na katerem je bila s svinčnikom podpisana žena Frančičeva in na katerem je bilo zapisano, da si je sama vzela življenje. Sodišče sumi, da je Frančič sam napisal ta listek, ker je bil tudi svinčnik, ki je ležal poleg, zašpičen na način, kakor navadno ne špičijo svinčnikov kmečke žene.

Smreka in bršlin.

Sredi gozda je rasel bršlin. Njegovo deblo je bilo slabotno in njegove korenine niso rastle globoko. Čim dalje je rasel, tem slabotnejši je prihajal; vsaka sapica ga je nagibala in vsak vetrič ga je podrl na tla. Čutil je, da bodo kmalu šesteti dnevi njegovega življenja, ako kmalu ne najde trdne opore.

Zato je večkrat poprosil kako božjo stvar, naj bi se ga usmili in mu pomagala. Poprosil je jelena, ki se je pridrevil pit k studencu tam blizu: Počakaj, ljubi jelenček, počakaj malo, ostani tukaj, da, da se te oklenem in počivam ob tebi. Glej, tukaj imaš vsega obilo, vse polno sočne trave, vedno bistri studenček, hladno senco, lepo dolino. Potrpi vsaj nekoliko časa in bodi mi v pomoč.

Jelena je ganila ta prošnja in bršlin se mu je zasmilil, toda ni mu mogel ustreči, ampak prijazno mu je odvrnil: »Oj ti ljubi bršlinček, kako si preprosto! Jaz skokonogi jelen, ki mi je življenje v vednem gibanju, ki mi je največja slast drviti se kot vihra po gorah in dolinah — ne, jaz ne morem tukaj obstati — dasi bi ti iz srca rad pomagal — to bi bila moja smrt. — In odvihral je k drevkam.

Bršlin se je pa užalostil, toda ni še izgubil vsega upanja, da najde rešitelja.

Prosil je razno drevje naokoli, naj bi se ga usmili. A malokatero mu je dovolilo, da se je nekoliko spočil ob njegovem debelu. Nazadnje se jim je pa zdel slabotni in bolehn bršlin že nadležen in začela so ga odganjati.

In prigodilo se je, da mu ni nikdo hotel več dati zavetja. In ves oslabil je padel na zemljo in bridko zahtel in gorke solze so mu celo noč modile slabotno telo in svetlo jutro ga je našlo orosenega s solzami.

Pa ravno to mu je bilo v rešitev.

Ko se je ob solnčnem vzhodu vzbudila smreka, ki je rastle nekoliko v stran, in zapazila, kako je bršlin žaloval, se ji je v srce zasmilil, in polna sočutja ga je sama kar neprošena povabila, naj se je oklene in počiva in raste o njenem vitkernem debelu, dokler hoče.

Bršlin je bil tako prevzet te dobrote in usmiljenosti, da skoro ni mogel verjeti, ko je čul smrekine besede; zato se ji ni upal približati, dokler mu ni še enkrat prijazno pokimala in ga povabila.

Tedaj pa je pal predno in se je oklenil in gorko poljubil njeno deblo; in oprijel se ga je in se dvigal kvišku — in dosegel je njene veje — in dvigal se je višje in višje in prišel je do vrha in poljubil je v globoki hvaležnosti svoji rešiteljici čelo.

In usmiljenost je našla zopet enkrat svojo izgubljeno biser hvaležnosti...

Kmalu za tem so prišle hladne jesenske noči. Ostra sapa in mrzla slana sta vsemu drevju poparili listje, začelo je odpadati, drevje je stalo golo, oropano po gorodu.

Le smreka je še zelenela, zelenel je bršlin, ki se je poln hvaležnosti oklepaj njenega debela; tema drevna je še celo zima prizanesla, zakaj v večno znamenje te velike usmiljenosti in hvaležnosti je odločil Bog, da naj rada raste skupaj in ostaneta v vednem zelenju.

Za smeh in kratek čas.

Domača zastopnost. »Ti Jože ne veš, kako se pri Koprivčevih lepo zastopijo! On celi dan molči, ona pa na to nič ne reče!«

Besedni uganki.

I.

1	11	8				svetopisemska oseba
2	9	6	11	10		krstno ime
3	12	9	12			obrnik
4	11	1	9	12		amer. denar
5	11	4	9	12		obrnik
6	9	12	11	1		krstno ime
7	4	12	7	2	9	mesto na Kranjskem
8	9	1	9	12		duhovniška obleka
9	1	8	9	12		je v vsaki cerkvi
10	12	3	5			ostri rezila
11	12	9	8	9	12	poljedelec
12	11	6	9			del telesa

Kaj se bere v prvi vrsti od zgoraj navzdol?

II.

Z **M** nastane, če dežuje,
s **T** veliko nam škoduje,
s **K** neznatno je poslopje,
Moker je, kdor v **S** se koplje.

Rebus:

0000000
0000000
kto Bravse
L Jud skit eqoj

Rešitev ugank v zadnji številki.

Križ:

Hrvatje so naši bratje.

Enačba.

Groš — knof.

Besedna uganka:

Kaša — maša — paša — raša.

Kubična računica za kupovanje in prodajo posebno važen pomoček za trgovce z lesom, je ravnokar izšla in se dobiva pri **Antonu Turk-u** v Ljubljani na Dunajski cesti štev. 5. — Cena 1 K, po pošti 10 v več proti predplači.

Prihodnja številka „DOMOLJUBA“
izide dne 18. septembra t. l.